

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETVÉDELEM**

Időszak:

2013. szeptember

Dátum:

2013. október 22.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ILLUMINÁTOR KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	1
MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	2
A NORMAFA PARK TÖRTÉNELMI SPORTTERÜLETRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT ELFOGADÁSA	2
<i>Intézkedés</i>	2
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	2
<i>SWOT elemzés.....</i>	3
PARLAGFŰ-FELDERÍTÉS	4
<i>Intézkedés</i>	4
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	4
<i>SWOT elemzés.....</i>	5
TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK.....	5
NEMZETI VÍZSTRATÉGIA	5
<i>Intézkedés</i>	5
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	6
<i>SWOT elemzés.....</i>	7
<i>Intézkedés</i>	8
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	8
<i>SWOT elemzés.....</i>	8
EGYÉB POLITIKAI TÉMÁK	9
A KÖRNYEZETVÉDELMI HATÓSÁGI KONZULTÁCIÓS DÍJ	9
A MEGÚJULÓ ENERGIA ALKALMAZÁSÁNAK TÁMOGATÁSA.....	9
A MEDINAI LOKÁTORÁLLOMÁS.....	10
SZENNYEZETT ISZAP A CSÉRY TELEPEN	10
ADATKIKÉRÉSI PER A GÉNMEGŐRZŐVEL SZEMBEN	11
KÜLPOLITIKAI ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	13
A VERESPATAKI ARANYBÁNYA MEGNYITÁSA.....	13
V4-EK A BIOÜZEMANYAG TÁMOGATÁSÁÉRT	15
AZ IVÓVÍZHEZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS MINT EMBERI JOG	16
IPCC JELENTÉS A KLÍMAVÁLTOZÁSRÓL	16

Vezetői összefoglaló

Szeptemberben a hazai környezetügyet érintően a legtöbb vitát kiváltó új jogszabály a Normafa Park történelmi sportterületről szóló törvény volt. Az Országgyűlés által szeptember 30-án elfogadott jogszabály a Kormányshándéka szerint megalapozza egy európai színvonalú sportkomplexum kialakítását, azonban nem változtatja meg országos érvénnyel a természetvédelmi, erdővédelmi és építésügyi szabályokat. A készülő beruházás keretében többek között sí-, és szánkópályák, játszótér, downhill kerékpárpálya, futópálya, nyári bobs pálya, síklubházak, szállodák és egy engesztelő kápolna kialakítását, építését tervezik, továbbá meghosszabbítanák a fogaskerekű vasút vonalát is. Az LMP államfői vétót kért, a kihirdetést követően pedig a jogszabály Alkotmánybíróság általi megsemmisítését fogja kérni és az Aarhusi Egyezmény titkárságához fordul. Pokorni Zoltán javaslatára a helyi képviselőtestület szeptember 26-ai ülésén egyhangúan úgy döntött, hogy az önkormányzat a beruházásról helyi népszavazást ír ki.

Az ágazati politikát későbbiekben meghatározó tervezetek közül kiemelkedik a Nemzeti Vízstratégia, amelynek társadalmi vitája júliusban zárult le. A Kormány a tárgyhónap folyamán jelentett be, hogy a tervezetet végleges formába hozhat, és, hogy azt felterjesztik kormányülésre. A Kormány döntése után a vízstratégia végrehajtása, vagyis a konkrét intézkedések a 2014-ben induló Kvassay Jenő terv részét képezik majd.

A Nemzeti Vízstratégia célja a fenntartható vízgazdálkodás, a vizek védelme és az aszálykezelés. Így a környezetvédelmi és természetvédelmi szempontokat figyelembe véve nagy hangsúlyt fektet az öntözésfejlesztésre, a természetes víztározási lehetőségekre és a tájhasználatra. A vitaanyag legfontosabb megállapítása, amely szerint „a hazai lakossági, ipari, mezőgazdasági igények kielégíthetők a következő 20-25 évben” egybeváág a fontosabb vízügyi szakmai és tudományos szervezetek álláspontjával.

Nemzetközi szintén a környezetvédők és környezetpolitikával foglalkozó szakemberek figyelme két eseményre irányult: a verespataki aranybánya-nyitás helyzetére és az ENSZ Éghajlat-változási Kormányközi Testületének (IPCC) klímajelentésére.

Meghozott intézkedések

A Normafa Park történelmi sportterületről szóló törvényjavaslat elfogadása

Intézkedés

A törvényjavaslat az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény, a Nemzeti Földalapról szóló törvény, valamint a természet védelméről szóló törvény esetében, annak egyes rendelkezéseitől, illetve az országos településrendezési és építési követelményektől (Fővárosi Szabályozási Keretterv és a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzat) eltérő szabályokat állapít meg és engedményeket tesz a normafai történelmi sportterület esetében. Az Országgyűlés által szeptember 30-án elfogadott jogszabály a Kormányshandéka szerint megalapozza egy európai színvonalú sportkomplexum kialakítását, azonban nem változtatja meg országos érvénnyel a természetvédelmi, erdővédelmi és építésügyi szabályokat.

Fogadtatás és hatások

A készülő beruházás keretében többek között sí-, és szánkópályák, játszótér, downhill kerékpárpálya, futópálya, nyári bobbpálya, síklubházak, szállodák és egy engesztelő kápolna kialakítását, építését tervezik. Az előzetes becslések szerint a sportcélú fejlesztések összköltsége ötmilliárd forint lenne (a kápolnát a katolikus egyház gyűjtésből szeretné megépíteni). A beruházások összköltségét csökkentik, hogy a jogszabály ingyenesen a XII. önkormányzat vagyonkezelésébe adta a Normafánál fekvő állami tulajdonban lévő földterületeket.¹ A sportpark várhatóan megnövekedő célforgalmat eredményez a Normafára ezért a turisztikai beruházások mellett közlekedési beruházások is szükségesek. A tervek szerint a közlekedési beruházások 15 milliárdot fognak kitenni. Bár a fogaskerekű vasút teljes körű fejlesztése nem képi részét a sportterülettel kapcsolatos beruházásoknak, a beruházásnak jelentős hatása lenne a XII. kerület közösségi közlekedésének rendszerére is lehetőségét kínálva a fogaskerekű meghosszabbítására a Normafaig, illetve a Széll Kálmán térig. Ezt alapozza meg, hogy a törvényjavaslat tartalmazza a fogaskerekű vasút fejlesztésével érintett földrészeket is.²

Pintér Sándor belügyminiszter elmondta, a közpark turisztikai szempontból várhatóan egyedülálló vonzerőt eredményez, továbbá a vendéglátás és a szállodák fellendülésével erősíti a munkahelyteremtést és a belföldi turizmust, sísportot pedig erősítené, illetve lehetővé tenné, hogy a budapesti gyermekeknek, akár iskolai keretek között lehetősége legyen megtanulni síelni.³ Kérdéseket vetnek fel azonban a beruházás környezetvédelmi vonatkozásai. A kerület szakértőket kért fel a Natura 2000-es vizsgálatokra, amely során átfogóan vizsgálják az egyes növényfajok, illetve bogarak és denevérek életciklusát és aktivitását, és ígéretet tettek arra, hogy később ennek megfelelően tervezik meg, hogy hol

¹ http://hvg.hu/itthon/20130930_Elsopro_tobbseggel_szavaztak_meg_a_Normaf

² <http://12.kerulet.itlakunk.hu/termeszeti/130910/ime-torvenyjavaslat-normafarol>

³ <http://www.greenfo.hu/hirek/2013/09/30/elfogadta-a-normafa-park-fejlesztését-lehetővé-tevo-torvenyt-az-orszaggyules>

létesülhetnek egyáltalán például síliftek, szánkó-, bob- és futópályák. Ugyanakkor hat magyarországi környezetvédelmi szervezet (Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a Budakörnyéki Natúrpark, a CEEweb a Biológiai Sokféleségért, a Greenpeace, a Védegylet és a WWF) szeptember 27-én közös tanulmányt adott ki a Normafára tervezett sportcentrummal kapcsolatban⁴, amely szerint a sípályák, a vonalas létesítmények (felvonók, bobbpályák) kialakítása, a hóágyúk használata, az éjszakai világítással járó fényszennyezés, valamint a megnövekedett emberi jelenlét miatt valószínűsíthető, hogy a tervezett fejlesztés természetvédelmi szempontból alapvetően kedvezőtlen hatással lesz a Natura 2000 terület élőhelytípusainak növény-, és állatvilágára, a hazai természetvédelmi célkitűzések megvalósulására. Az egyik legnagyobb veszteség a csíkos boglárka eltűnése lenne, mert ez a faj hazánkban ma már csak a Normafa lejtőin él. A javaslat ellenzéki politikai fogadtatása elutasító volt: az LMP még a törvényjavaslat elfogadása előtt úgy nyilatkozott: államfői vétőt fognak kérni, ha pedig a törvényt kihirdetik, a párt haladéktalanul a jogszabály AB általi megsemmisítését fogja kérni és az Aarhusi Egyezmény titkárságához fordul⁵. Arra hivatkoztak, hogy elmaradt a lakossággal történő konzultáció, a hatásvizsgálat és a Natura 2000-es hatásbecslés, a beruházás megvalósításához pedig fel kell függeszteni a természetvédelmi törvényt, az erdőtörvényt és az építészeti szabályozás előírásait. Az AB korábban kimondta, hogy az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje.⁶

Pokorni Zoltán javaslatára a helyi képviselőtestület szeptember 26-ai ülésén egyhangúan úgy döntött, hogy az önkormányzat a beruházásról helyi népszavazást ír ki. Nem támogatták viszont azt az LMP-s határozati javaslatot, amely kezdeményezte volna az Országgyűlésnél a törvényjavaslat elfogadásának elhalasztását. A polgármester elmondta, a fejlesztéssel kapcsolatos törvény csak a lehetőséget, a kereteket határozza meg, köteleességet azonban nem tartalmaz, a kerület maga dönthet arról, mit akar megvalósítani.⁷

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Turisztikai fejlesztés. ▪ Sportolási lehetőségek kiszélesítése. ▪ Jelentős megrendelés építőipari cégeknek. ▪ Integrált közlekedés-fejlesztés.	▪ Törvény társadalmi egyeztetése elmaradt. ▪ NATURA 2000 területet érint a beruházás. ▪ Kivételt képez, így következtetlenebbé teszi a környezetvédelmi szabályozást.
Lehetőségek:	Veszélyek:

⁴ http://www.mme.hu/binary_uploads/sajtoanyagok/Normafa_tanulmany_2013.pdf

⁵ <http://lehetmas.hu/sajtokozlemenyek/135640/normafa-projekt-az-lmp-az-osszes-lehetseges-jogi-forumon-meg-fogja-tamadni-a-jogszabalyt/>

⁶ http://hvg.hu/ingatlan/20130930_Akar_Ader_vetojat_is_kerhetik_a_Normafat

⁷ http://index.hu/belfold/2013/09/26/nepszavazas_lesz_a_normafa_fejleszteserol/

▪ Magyar sísport fejlesztése. ▪ Lakosság egészségügyi állapotának javulása. ▪ Idegenforgalom növekedése. ▪ Sportpark pedagógiai célú felhasználása. ▪ Fogaskerekű vasút jobb kihasználása.	▪ A beruházás nem kap társadalmi, lakossági támogatást. ▪ A fejlesztés forrása elvonásra vagy zárolásra kerül. ▪ Védett fajok állományának károsodása, vagy el tünése. ▪ A környezeti terhelés növekedése (zaj-, levegő-, fényszennyezés, szemét).
--	---

Parlagfű-felderítés

Intézkedés

A 2012-ben elfogadott, több tárcának is feladatokat adó parlagfű stratégia, az ismeretterjesztésre, tájékoztatásra, szemléletformálásra, a hatósági munka bemutatására, azaz a megelőzés fontosságára helyezte a hangsúlyt. 2013 folyamán a mentesítés eszköztára a Parlagfű Bejelentő Rendszer (PBR) megerősítésével bővült.

Fogadtatás és hatások

A Vidékfejlesztési Minisztérium szeptember 12-ei közleményében számolt be a Parlagfű Mentésítési Akcióterv eredményeiről. A tárca adatai szerint a 2013-at megelőző évek hatósági intézkedéseinek eredményeképpen a tárgyévben a Magyarország parlagfű-fertőzöttsége csökkent. Egyre több földtulajdonos, illetve földhasználó irtja, kaszálja a földjén található gyomnövényeket. A sikeres felderítésben a július 1-je óta működő Parlagfű Bejelentő Rendszer jelentős szerepet játszott. 2013-ban kevesebb fertőzött terület volt az országban, mint korábban. A földhivatalok szakemberei több mint 2,5 millió hektár mezőgazdasági területet ellenőriztek, ebből 3774 hektár terület bizonyult parlagfűvel fertőzöttnek. A Megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságok folyamatosan rendelték el a közérdekű védekezéseket és kézbesítették a bírságoló határozatokat az érintetteknek. A tárgyhónapig 18 millió forint bírság került kiszabásra. A Pest megyei kormányhivatal adatai szerint, míg 2011-ben Pest megyében 127 ezer hektáron 1300 hektár fertőzött területet találtak, addig 2012-ben a felderített 450 ezer hektárból csupán 689 hektár bizonyult parlagfűvel fertőzöttnek. Valószínűsíthető, hogy ez a csökkenés a hatóságok hatékony felderítő munkájának, a légi felderítés eredményességének és az állampolgárok jogkövető magatartásának eredményeképpen keletkezett.⁸

⁸<http://www.kormany.hu/hu/vidékfejlesztési-minisztérium/elelmiszerlanc-felugyeletert-es-agrar-szakigazgatást-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-legi-felderites-is-hozzajarult-a-csokkeno-parlagfu-fertozottseghhez>

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A légi felderítés hatékony eszköznek bizonyult. ▪ Hatékony hatásági munka. ▪ A szemléletformálási kampány hozzájárult a jogkövető magatartásforma növekedéséhez.	▪ A csökkenő szennyezettség ellenére a tárgyhónapban, többször is elérte a vörös riasztási szintet a pollen-szennyezettség. ▪ Az allergiás betegek csak kismértékben érzékelhették a szennyezettség javulását. ▪ Nem áll rendelkezésre támogatás azok számára, akiknek gondot jelent a parlagfű-irtás a saját földterületükön.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A pollenszennyezés további csökkenése. ▪ Az allergiás megbetegedések számának csökkenése, a lakosság közérzetének javulása. ▪ Egészségügyi kiadások csökkenése. ▪ A parlagfűre vonatkozó szabályozást figyelmen kívül hagyók állami bevétel formájában jelentkező bírságot fizetnek.	▪ További egészségügyi kiadások. ▪ Romló lakossági közérzet, kieső munkaerő a parlagfű helyzet romlása esetén. ▪ A parlagfű a gócpontokról visszaszennyezi a megtisztított területeket.

Tervezett intézkedések

Nemzeti Vízstratégia

Intézkedés

A Vidékfejlesztési Minisztérium szeptember 21-én arról tájékoztatta az MTI-t, hogy elkészült a Nemzeti Vízstratégia, és a dokumentum hamarosan a Kormány elé kerülhet. A stratégia társadalmi vitáját júliusban fejezték be. A Kormány döntése után a vízstratégia végrehajtása, vagyis a konkrét intézkedések a 2014-ben induló Kvassay Jenő terv részét képezik majd. A Nemzeti Vízstratégia célja a fenntartható vízgazdálkodás, a vizek védelme és az aszálykezelés. Így a környezetvédelmi és természetvédelmi szempontokat figyelembe véve

nagy hangsúlyt fektet az öntözésfejlesztésre, a természetes víztározási lehetőségekre és a tájhasználatra.⁹

Fogadtatás és hatások

A vitaanyag legfontosabb megállapítása, amely szerint „a hazai lakossági, ipari, mezőgazdasági igények kielégíthetők a következő 20-25 évben” egybevág a fontosabb vízügyi szakmai és tudományos szervezetek álláspontjával. A legtöbb vizet hozó Duna és Tisza által táplált kavicssteraszok felszín alatti készletéből ugyanis napi több millió köbméter víz termelhető ki, ami messze meghaladja az innen közvetlenül ellátható 3-3,5 millió ember aktuális és távlati igényeit¹⁰. Az ugyancsak napi több millió köbméternyi rétegvíz és a megközelítőleg egymillió köbméter karsztvíz bőséges tartalék a döntően felszín alatti készletet igénybe vevő lakosság számára. Az ellátás miatt jó ideje azért sem kell aggódni, mert a felszín alatti vízbázisok kihasználása a kétezer-tízes éveket megelőző három évtizedben erősen csökkent, és 2013-ra a jelek szerint stabilizálódott. Azonban, amint arra a tudományos kutatások illetve szeptemberi sajtóelemzések¹¹ is rámutattak: az országos átlagban jó ellátás és a fogyasztás többszörösére rúgó bőséges tartalékok ellenére időnként és helyenként mégiscsak előfordulhat vízhiány. Az EU Víz Keretirányelv előírásainak megfelelően elkészített, 2010-ben kormányhatározattal elfogadott országos vízgyűjtő-gazdálkodási tervben¹² szereplő 67 régió közül 17-ben több vizet emeltek ki a felszín alatti készletekből, mint amennyi újratermelődött. További hat körzetben is meghaladta a 75 százalékot az igénybevétel.

A készletet meghaladó használat egyik oka, hogy számottevő volt az engedély nélküli szivattyúzás, ami részben egy szabályozási anomáliából fakad. A Gyurcsány-kabinet 2005-ben meghirdetett úgynevezett száz lépés programja keretében a népszerűség-javító adókönyvitések közepette eltörölte az öntözési – és a halastavi – igénybevétel után fizetendő vízkészletjárulékot. Ez a tétel a köbméterenként 100 forint fölötti önköltség 1 százalékát sem érte el, a lazítás tehát alkalmatlan volt a legálisan öntözött területek növelésére, sőt azok nagysága azóta is csökkent. Kifejezetten kárt okozott viszont, hogy a mentesség miatt általában nem ellenőrizték a mezőgazdasági vízfelhasználást, amely emiatt is szaladhatott a készletek fölé. 2013-tól a tervek szerint visszaállt a 2005-ig érvényes rend, és újra be kellett jelenteni a járulékmentes vízhasználatot is, a hatóságok kapacitása azonban továbbra sem tette lehetővé az ellenőrzést. Emellett az energetikai célból felszínre hozott termálvíz visszajuttatása a felszín alatti vízáadó rétegbe egy uniós jogszabály miatt továbbra sem volt kötelezővé tehető. A Nemzeti Vízstratégia elfogadása egy új országos hatáskörű szerv, a Nemzeti Öntözési Ügynökség létrejöttét is előre vetítette. Az Ügynökség létrehozása a stratégia legfontosabb feladatai között szerepelt. A rendszerváltás óta a mezőgazdasági öntözés súlyos mértékben leépült, a 4,5 millió hektárnyi szabadon művelhető szántófölből csak 80 ezer hektárt öntöznek jelenleg. A vízellátással az aszálykárak jelentős része

⁹ <http://www.agrotrend.hu/hirek/novenytermesztes/vm-hamarosan-a-kormany-ele-kerul-a-vizstrategia>

¹⁰ Pl. http://mta.hu/data/Strategiai_konyvek/viz/viz_net.pdf

¹¹ Heti Világgazdaság, 2013\38. szám 2 old. „Hazai vízkészletek: a bőség zavara” (szerző: Szabó Gábor)

¹² http://www.vizeink.hu/files/vizeink.hu_0326_Orszagos_VGT_kezirat_aug.pdf

megelőzhetővé válna, hiszen egy hektárnyi termőföld öntözésével ezer euróval több értéket tudna teremni.¹³

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Magyarország első átfogó vízügyi stratégiája. ▪ Integráltan kezeli a problémakör egyes részterületeit (vízellátás, vízkár-elhárítás, vízmegtartás, vízbázisvédelem, öntözés). ▪ Összhangban van egyéb ágazati stratégiákkal és programokkal (Darányi Ignác Terv, Nemzeti Szennyvízelvezetési és Tisztítási Program, továbbfejlesztett Vásárhelyi Terv). ▪ Széleskörű és alapos társadalmi egyeztetés.	▪ Nem kínál megoldást a vízügyi ágazat jelenleg szétszabdalt irányításának egységesítésére. ▪ A korábban tervezett Öntözési Hivatal helyett egy Öntözési Ügynökség kialakítása visszalépést jelent a vízügyi irányítás kormányzati kezelésének szintjében.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A lakosság, az ipar és a mezőgazdaság fenntartható vízellátásának biztosítása. ▪ A vízkárok és aszálykárok megelőzése vagy mérséklése. ▪ A vízügyi beruházások munkahelyteremtő, gazdaság-élénkítő hatása. ▪ Vízügyi beruházások és karbantartások kivitelezése a közmunkaprogram keretén belül.	▪ Konfliktusokkal terhelt, szétszabdalt vízügyi irányítás lassítja a stratégia véghezvitelét. ▪ A többségükben európai uniós forrásokból tervezett beruházások fedezete elvonásra vagy zárolásra kerül. ▪ A stratégia végrehajtása nem elégséges a klímaváltozás erősödő hatásainak ellensúlyozására. ▪ A jó vízellátottság ún. visszacsapó hatása nem ösztönzi a felhasználókat takarékosagra és hatékonyságra.

¹³ <http://www.umvp.eu/node/587413>

A nemzeti parki övezetek kialakítása

Intézkedés

A Vidékfejlesztési Minisztérium szeptemberben arról egyeztetett egyes társadalmi szereplőkkel, hogy a következőkben milyen tevékenységek történhetnek a nemzeti parkok egyes területein.

Fogadtatás és hatások

Az intézkedés szükségességét alátámasztja, hogy a magyarországi nemzeti parkokban a tárgy hónapban, illetve előtte nem voltak a nemzetközi gyakorlathoz hasonló övezetek, amelyek megszabnák azt, hogy hol és miféle tevékenységek folyhatnak. A környező országoknál a hasonlóképpen védett területek térképeken kikereshetőek, és jelölve vannak azok övezetei vagy zónái aszerint, hogy ott háborítatlan élővilág található-e vagy azok alkalmasak-e fenntartható tájhasználatra vagy infrastruktúrafejlesztésre. Magyarországon ezen övezetek szükségessége leginkább azzal támasztható alá, hogy az erdőtakarót még a nemzeti parkokban is jól látható vágásterületek tarkítják^{14 15}.

A Vidékfejlesztési Minisztérium szeptemberi közlése szerint az övezeti besorolás kidolgozásában valamennyi nemzeti park tapasztalt szakemberei részt vettek. A háborítatlanság megőrzése a céljából, kiemelten védett övezetként besorolásra javasolt területek természetvédelmi szempontból megalapozottak, mert ezek az ország természeti értékei szempontjából legértékesebb, állami tulajdonú területei (pl. a Bükk-fennsík, a Kis-Balaton, az Aggteleki-karszt határ menti sávja, a Pilis-oldal). Célszerű ezeken a területeken a mezőgazdasági művelés mellett a között hagyományos fakitermelést is tiltani. A koncepció szerint a természeti övezetekben döntően csak a rendszeres gazdálkodás szűnik meg, a területeket megfelelő szabályozás mellett továbbra is bárki látogathatja. Az övezetek kialakításának kérdése nagy feszültségeket keltett a különböző érdekcsoportok köreiben. Elsősorban az állami erdőgazdaságok egy része tiltakozott a koncepció ellen, és továbbra is fát kíván termelni a kijelölendő természeti zónákban is.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A természeti környezet védelmi szintjének ésszerű emelését szolgálja. ▪ Egy korábban rendezetlen helyzetet szabályoz. ▪ Szakmai előkészítése, társadalmi egyeztetése megfelelő volt.	▪ Gyengíti az állami erdőgazdaságokat. ▪ A szabályozás betartásának ellenőrzésére, végrehajtására többlet kapacitást nem biztosít.

¹⁴ Személyes közlés (Erdészeti Tudományos Intézet)

¹⁵ <http://www.greenfo.hu/hirek/2013/09/13/mennyi-fat-termelunk-meg-ki-nemzeti-parkjainkbol>

Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A biodiverzitás megőrzése. ▪ Az ökoturizmus fejlesztése az érintett területeken.	▪ Fontos (pl. mezőgazdasági) fejlesztést, beruházást akadályoz a szabályozás. ▪ A szabályozás végrehajtása nem hatékony megfelelő hatósági kapacitás hiányában.

Egyéb politikai témák

A környezetvédelmi hatósági konzultációs díj

A volt ombudsman szerint sérti a jogbiztonság követelményét és a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését az, hogy a környezetvédelmi felügyelőségeken jogszabályi felhatalmazás nélkül fizettetnek konzultációs díjat az ügyfelekkel. Szabó Máté még hivatali idejében a vizsgálat tapasztalatai nyomán a közigazgatási és igazságügyi miniszter és a vidékfejlesztési miniszter intézkedését kérte. Közleménye szerint többen is fordultak hozzá amiatt, hogy a környezetvédelmi felügyelőségek, illetve az Országos Környezet-, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség (OKTVF) a véleménykérés fizetőssé vált¹⁶. A kliensek sérelmezték, hogy az igazgatási szolgáltatási díjak mellett a hatóságtól ezelőtt ingyenes szolgáltatásért, a konzultációért is pénzt kérnek el.

Szabó Máté nyomtatékosította, hogy az erre vonatkozó jogszabály a hatósági eljárásban előírja a tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget az ügyféllel. Egyfelől azt kifogásolta, hogy a szolgáltatás bevezetése jogi szabályozás hiányában nem kiszámítható, másrészt, hogy a hatósággal szemben anyagi érdekeltsége miatt felmerülhet a gyanú, hogy a konzultáció felhasználását szorgalmazza ügyfelei számára. Továbbá arra is figyelmeztetett a volt ombudsman, hogy a konzultáció semmiképp sem történhet a hatósági munka rovására. Az ombudsmani jelentés kivonatában mindezek értelmében a következő áll: a konzultációs szolgáltatás és az azért beszedett díj jelenlegi formájában egyaránt sérti a tisztességes eljáráshoz való jog feltétlen érvényesülését és a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét. A volt alapjogi biztos arra kérte fel Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi minisztert, hogy Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszterrel együttműködve, hogy vizsgálja meg a felügyelőségeken létrehozott konzultációs szolgáltatás tartalmát a hatósági eljárásra vonatkozó alapelvek tükrében, és amennyiben szükséges, kezdeményezze a konzultációs eljárás szabályainak rendeleti szintű rögzítését.¹⁷

A megújuló energia alkalmazásának támogatása

Tárcaközi egyeztetés vette kezdetét a kormányban arról a javaslatról, miszerint személyijövedelemadó-kedvezmény formájában kapnának támogatást a lakossági energetikai beruházások. A kezdeményező Glattfelder Béla EP-képviselő szerint a Franciaországban már működő rendszer kiszámíthatóságot hozna az iparágba, illetve

¹⁶ <http://www.ajbh.hu/documents/10180/111959/201301772.pdf>

¹⁷ http://nol.hu/belfold/illegalisan_sarcol_a_zoldhatosag-1415039

segítene a beruházási kedv fenntartásában. Ezentúl szükség lenne arra, hogy a háztartási méretű erőművek tulajdonosai – a mezőgazdasági őstermelőkhöz hasonlóan – ne fizessenek forgalmi adót az előállított energia után. Az adókedvezménnyel folyamatosan fenn lehetne tartani a hazai beruházási kedvet. Ezáltal a munkálatok olcsóbbá válhatnának, hiszen a cégeknek akkor is vannak állandó költségeik, ha egyébként nem kapnak megrendelést.

Az MSZP szerint a Fidesz a „mai napig a szocialista kormányok sikeres energiapolitikájának eredményeivel büszkélkedik”, míg rossz teljesítményével pedig akadályozza a magyarországi megújuló energiaforrások felhasználását. Józsa István frakcióvezető-helyettes az energiahivatal jelentését idézve hangsúlyozta, a teljes magyarországi bruttó villamosenergia-fogyasztásban 2012-ben már második éve csökkent a megújulók aránya. Ez a 2010-ben mért 7,1 százalék után 2012-ben már csak 6,2 százalék volt. Szerinte a Fidesz-kormány az esetleges beruházókat a kiszámíthatatlan szabályozási környezettel elbizonytalanította, sőt az állam visszavont egy 400 MW-os széltendert, új kiírást pedig azóta sem tett közzé.¹⁸ A Magyar Nemzet arról számolt be, hogy 2008 óta húszszorosára bővült a háztartási méretű, megújuló energiát használó erőművek beépített kapacitása Magyarországon. 2008-ban 117 háztartási méretű erőmű működött, 2011-ben 602, 2012-ben 1476. Ebből 1440 napelem, miközben kisebb méretű szélgenerátorból hazánkban mindössze 22 létezik.

A medinai lokátorállomás

A Népszabadság értesülései szerint elhárult az akadálya, hogy az egykor a Zengőn megvalósítani kívánt lokátorállomást 2014 elején átadják Medinán, és a próbaüzemelés után a 2014. év nyarán hadrendbe állhat a létesítmény. A Honvédelmi Minisztérium – viszonyozva a radar befogadását – 100 millió forintot biztosított Medinának a fejlesztési célú, uniós és állami pályázatok önrészeként fedezetére. A falu fideszes polgármestere, Vén Attila arról számolt be, hogy ennek a támogatásnak köszönhetően a 2013-at megelőző két évben felújíthatták az általános iskolát, az óvodát, a településközpontot és még egy új játszótér is épülhetett. Mindezek mellett azonban a falu számára a vízminőség-javító program a legjelentősebb beruházás, a polgármester úgy vélekedett, hogy a medinaiak 2014-re már jóízű vizet ihatnak. A lap szerint azonban a beruházás hosszú távon 180 milliárd forintot emésztethet fel, mivel Medináról nem látható be a térség légterének egésze, így szükség van még két részköltő radarra. Ezeknek azonban csak az építési költségeit állja a NATO, mindhárom létesítmény működési kiadása a magyar központi költségvetést fogja terhelni.¹⁹

Szennyezett iszap a Cséry telepen

Szeptember 24-én került a figyelem középpontjába újra a Cséry telep ügye, amit az utóbbi évek legnagyobb tűnő budapesti környezetszennyezéseként értékeltek a sajtóelemzők. A Napi.hu értesülései szerint a fővárosi önkormányzat tulajdonában lévő Fővárosi Település Tisztasági és Környezetvédelmi Kft. az ország egész területéről 70-80 szippantós autóval szállított szennyezett iszapot a pestszentlőrinci helyszínre. A súlyosan ártalmas, veszélyes

¹⁸ <http://energiaoldal.hu/a-fidesz-vagy-a-mszp-akadalyozza-a-megujulo-energiaforrasok-terjedeset/>

¹⁹ <http://nol.hu/belfold/20130923-a-radar-epul-a-falu-fejlodik>

anyagokkal szennyezett folyékony hulladékot a markológépek által kivájt medencékbe engedték. A helyzet azért is vált kritikussá, mert a környékbeli családi házak nagy része fűt kútból használt vizet, és az esetleg szennyezett vízzel még öntözni sem tanácsos, illetve a terület nincs bekerítve, így bárki besétálhat a mocsaras területre. Valamint a Cséry telepi helyszíntől nem messze, mindössze 200 méterre található a Fővárosi Vízművek azon telephelye, ahonnan a dél-pesti régiót ivóvízzel látják el. A lap szerint ennek a telephelynek sem engedélye, sem megfelelő kapacitása sincs az egészséget károsító, nehézfémeket, és nyomokban arzént tartalmazó anyagok elhelyezésére, így az iszapot egyszerűen a földbe temetik.²⁰

Adatkikérési per a génmegőrzővel szemben

A Debreceni Járásbíróság augusztus 24-én kihirdetett ítélete szerint a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft.-nek az ítélet kézbesítésétől számított 15 napon belül közérthető módon közölnie kellett a felperes LMP-vel a cég felügyelőbizottsága 2010. október 1. és 2013. május 7. közötti ülései közérdekű adatokat tartalmazó jegyzőkönyveinek tartalmát. Az adatkikérési pert Lengyel Szilvia, az LMP vidékpolitikusa, független országgyűlési képviselő indította a kft. ellen, mert a cég nem adta ki neki felügyelőbizottságának jegyzőkönyveit. A politikus úgy nyilatkozott, hogy „a korábbi évek rossz tapasztalatai után végre átláthatóvá kell tenni a közvagyonba tartozó nemzeti parkok földhasználatát”. A bíróság ítélete szerint a Kft.-nek nem kell kiadnia azokat az adatokat, amelyek egyfelől „az alperes felügyelőbizottsága döntésének megalapozását szolgálják vagy szolgálták, valamint olyan adatokat, amelyekkel kapcsolatban a döntés vagy még nem született meg, vagy amelyekkel kapcsolatban a döntés már megszületett, de az érintett adatok megismerése az alperes törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen, külső befolyástól mentes ellátását veszélyeztetné”.²¹

Szeptember 27-i sajtótájékoztatóján Lengyel Szilvia LMP-s képviselő bejelentette, hogy betekintést kér a Hortobágyi Nemzeti Park földpályázataiba, hogy megtudja, mi különbözteti meg a vesztes és a nyertes beadványokat. Az ellenzéki politikus azzal érvelt, hogy a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft. kezelésében álló területeknek közel a felét adták haszonbérbe, és hogy tudomására jutott, a Kft. felügyelőbizottságának egy 2011-es ülésén a Kft. egyik jelenlegi tanácsadója, aki akkor még nem volt a cég alkalmazottja, azt szorgalmazta, hogy magánszemélyeknek körülbelül 1100 hektárnyi területet adjanak át. Ezen férfi cége az első körös pályáztatás során 63,8 hektárnyi területet nyert el. Az LMP-s képviselő arról is beszámolt, hogy mint megtudta, a Nonprofit Kft. igazgatóhelyettesének, Bodnár Dániel cégének és a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Hajdú-Bihar megyei vezetőjének, Ónodiné Demeter Évának is jelentős mennyiségű terület jutott, előbbinek 275,7 hektár, míg utóbbinak 350 hektár. A képviselő azt sérelmezte, hogy amennyiben kiszervezik a védett földeket, akkor egyformán kellene a pályázókat kezelni. Úgy

²⁰ http://www.napi.hu/ado/elkepeszto_kornyezetszennyezes_budapestn.565387.html

²¹ http://hvg.hu/itthon/20130824_kozerdeku_adatok_hortobagyi_genmegorzo

nyilatkozott: a „tűz közelében lévők akadály nélkül teszik rá a kezüket a földekre”, miközben a helyi gazdáktól elveszik az állami földhöz jutás lehetőségét.²²

Az LMP akkor figyelt fel a hortobágyi védett állami földekre, amikor arról kerültek elő információk, hogy a kft. az általa kezelt 16 ezer hektárnyi földterület több mint felét magánszemélyeknek akarta hosszú távra bérbe adni.

²² http://hvg.hu/itthon/20130927_Egy_LMPs_szerint_csokosoknak_szervezik_k

Külpolitikai és nemzetközi kitekintés

A verespataki aranybánya megnyitása

Szeptemberben újabb események és nyilatkozatok követték egymást a verespataki aranybánya-nyitással kapcsolatban. 10-én a román szenátus jogi, valamint területrendezési és környezetvédelmi szakbizottsága nem fogadta el azt a törvénytervezetet, amely a verespataki aranybánya-beruházás elindításához szükséges intézkedéseket öleli fel. Már szeptember 9-én bejelentette a kormányzó Szociálliberális Szövetség, hogy nem járul hozzá a ciántechnológiás bányaberuházáshoz. Ezekután Victor Ponta román miniszterelnök is elmondta, hogy a tervezetet efféle körülmények között a román parlament el fogja utasítani, a kormányfő azon szándékával is felhagyott, hogy egy parlamenti különbizottság jöjjön létre azzal a céllal, hogy széles körű társadalmi vitát folytasson az érintett felek bevonásával.²³ A cianidos technológiájú arany- és ezüstbánya ellen emelt szót az Európai Parlament strasbourgi plenáris ülésén szeptember 9-én Bánki Erik fideszes, Tabajdi Csaba MSZP-s, valamint Sógor Csaba RMDSZ-es EP-képviselő is. Bánki Erik kezdeményezésére az EP Környezetvédelmi Bizottsága napirendjére tűzte a cianidos bányászati technikák uniós tilalmának kérdését.²⁴ Szintén szeptember 9-én a verespataki ciántechnológiás bányaprojekt és az azzal kapcsolatos törvénytervezet elutasítását javasolta sajtóértekezletén Crin Antonescu román szenátusi elnök. A tervezet ellen Romániában országszerte szeptember eleje óta, szeptember második felétől pedig világszerte tüntetnek a beruházást ellenzők. Verespatakon mintegy ötszáz helyi lakos vonult utcára, ők a munkahelyteremtés miatt a beruházás megkezdését követelik. Szeptember 11-én a Rosia Montana Gold Corporation (RMGC) több mint húsz alkalmazottja barikádozta el magát egy földalatti tárnában azt követelve, hogy a hatóságok mielőbb engedélyezzék a verespataki aranybánya megnyitását.²⁵

A Mensura Transylvanica szerint egyre nagyobb a káosz a verespataki aranybánya-beruházás körül, amely egyre mélyebbre süllyed a bukaresti belpolitikai csatározások mocsarában. Bár úgy látszott korábban, hogy eldőlt, a beruházás nem valósulhat meg, hiszen Crin Antonescu liberális pártelnök, a szenátus elnöke és egyben a kormányzó Szociálliberális Unió (USL) államfőjelöltje mind a bánya megnyitása ellen foglaltak állást, pár nap leforgása alatt megváltozott a véleményük. Hiszen a jövő évi EP- és államfőválasztások előtti kampányát elkezdő Antonescuhoz hiába tűnt úgy, hogy Victor Ponta miniszterelnök is csatlakozik, a bányaprojekt lezárása mégsem ilyen egyszerű. Jelenleg úgy tűnik, hogy igaz, amit Antonescu

²³

[http://erdely.ma/kornyezetunk.php?id=149150&cim=verespatak a szenatus ket szakbizottsaga elutasitotta a torvenytervezetet](http://erdely.ma/kornyezetunk.php?id=149150&cim=verespatak_a_szenatus_ket_szakbizottsaga_elutasitotta_a_torvenytervezetet)

²⁴

[http://erdely.ma/kornyezetunk.php?id=149113&cim=a verespataki beruhazas ellen emeltek szot az ep be n video](http://erdely.ma/kornyezetunk.php?id=149113&cim=a_verespataki_beruhazas_ellen_emeltek_szot_az_ep_be_n_video)

²⁵ <http://www.origo.hu/nagyvilag/20130916-tizezrek-tuntettek-a-verespataki-aranybanya-megnyitasa-ellen-romaniaban.html>

állított, Ponta és az általa irányított nagyobbik kormánypárt, a Szociáldemokrata Párt (PSD) tényleg pártolja a verespataki beruházást.²⁶

Victor Ponta miniszterelnök utalásokat tett arra, hogy a beruházó kanadai Gabriel Resources akár kétmilliárd dolláros kártérítést is kérhet, ha a nem engedélyezik a bánya megnyitását. Arról is szó esett, hogy a Rosia Montana Gold Corporation megígérte, hogy jelentős összegeket fektet majd a természeti környezet megóvásába, illetve évenként több mint százmillió dolláros környezetvédelmi biztosítékot folyósítana.²⁷ Legutóbbi kijelentése szerint katasztrofális lenne Románia számára, ha elutasítaná a verespataki aranybánya-beruházást, és ezáltal azt üzenné a külföldi befektetőknek, hogy ellenük van. Álláspontja szerint a verespataki beruházás esetleges elutasítása révén gazdasági szempontból nem érné nagy kár Romániát, de ha azt az üzenetet fogalmazza meg, hogy a külföldi beruházók ellen van, és nem akarja kihasználni adottságait, akkor ez katasztrófa lenne Románia számára.²⁸

Janez Potocnik környezetvédelemért felelős uniós biztos szóvivője úgy nyilatkozott, hogy az EU nem tehet semmit, és a „labda a román térfélen pattog”. A Bizottság magyarázata szerint a hatályban lévő bányászati irányelv már alacsony szinten korlátozta a cianid határértékeket, ami a legalacsonyabb szint az egész világon, illetve Brüsszel szerint kutatások igazolták, hogy az arany kinyerésének a cianid használatán kívül nincs más módja. Potocnikék azonban nem vetették el, hogy újrainyissák a vitát abban az esetben, ha időközben alternatív technológiák tűnnének fel. A Bizottság érvelése szerint azonban a cianid-technológia teljes tiltásával leállna Európában a kitermelés, melynek hatására alacsonyabb környezeti és társadalmi szttenderdekkel rendelkező országokból kellene növelni az arany beszerzését.²⁹ Az Európai Bizottság képviselője mindemellett azt mondta, az unió végrehajtó testülete csak annyit tehet az ügyben, hogy megkérdezi a román kormánytól, megfelel-e a bánya az uniós szabályoknak, a bányanyitás engedélyezése azonban tagállami hatáskör.³⁰

Szili Katalin, az Országgyűlés fenntartható fejlődés bizottságának elnöke levélben fordult a román parlament közigazgatási, területfejlesztési és ökológiai egyensúly bizottságának elnökéhez, hogy információkat kérjen a Verespatakon tervezett aranybánya-beruházásról. A Vidékfejlesztési és a Külügyminisztérium szerint már évek óta hiába kérnek, nem kapnak tájékoztatást az ügyről, érdemi választ két éve nem adott a román kormány.³¹ Az LMP két társelnöke, Szél Bernadett és Schiffer András eközben nyílt levélben fordult Orbán Viktor miniszterelnökhöz és Mesterházy Attilához, az MSZP elnökéhez, hogy „vessenek be mindent” a beruházás ellen. Mint írták, „ellenkező esetben, egy esetleges újabb ciánkatasztrófa esetén senki sem mossa le a felelősséget Orbán Viktorról és kabinetjéről”. Mesterházyt pedig arra kérték, hogy kezdeményezzen megbeszélést Victor Pontával, az MSZP testvérpártjának vezetőjével, és számoljon be neki Magyarország

²⁶ http://www.mensura.ro/article/hintapolitika_verespatak-ugyben

²⁷ <http://mno.hu/kulfold/verespatak-totalis-a-kaosz-romaniaban-1186119>

²⁸ http://nol.hu/kulfold/ponta_romania_szamara_katasztrofalis_lenne_a_beruhazas_elutasitasa-1415479

²⁹ <http://www.bruxinfo.hu/cikk/20130918-verespatakrol-vitazik-az-ep-szaksbizottsaga.html>

³⁰ <http://mno.hu/hirtvkulfold/verespatak-az-eb-nem-az-europaikert-dolgozik-1186608>

³¹ http://hvg.hu/vilag/20130903_Szili_Katalin_levelet_irt_Romaniaba_Veress

aggodalmairól, valamint „kérje egyértelmű, határozott, a közösen osztott elveket és értékeket tükröző állásfoglalásra”.³²

V4-ek a bioüzemanyag támogatásáért

Szeptember 9-én Szekszárdon kezdődött meg Csehország, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia (V4-ek) agrárkamrai vezetőinek háromnapos tanácskozása. A mezőgazdasági termelők képviselői a fenntartható, terményalapú bioüzemanyagok támogatására kérték az európai döntéshozókat. Mint ismert, a 2009-es uniós megújulóenergia-irányelv 10 százalékos bioüzemanyag-bekeverési arányt írt elő a közlekedési szektorban. Ebből már elérték a mintegy 5 százalékos értéket az úgynevezett első generációs bioüzemanyagok.³³ A V4-ek összefogása ellenére az addigi 10 százalékos bioüzemanyag-cél módosítását támogatta lényegében a Corinne Lepage francia liberális képviselő által készített jelentésekről tartott szavazásában az Európai Parlament, amely az üzemanyag végfogyasztás maximum 6 százalékaiban szabná meg 2020-ig az első generációs (tehát alapvetően szántóföldi növényekből nyert) bioüzemanyagok részarányát.³⁴ A döntés az európai képviselők elbizonytalanodásának volt köszönhető. A kétségek két dolog köré gyűlnek: egyfelől az élelmiszertermelésre alkalmas földek lehetséges csökkenése miatt veszélyeztetettnek tartják a kiszolgáltatott emberek élelmiszerellátás-biztonságát, másfelől pedig azokat a lehetséges éghajlati hatásokat is szem előtt tartották, amelyek az erdőségek csökkenéséből származhatnak.

A képviselők felső korlátot szándékoztak szabni a hagyományos bioüzemanyagoknak, és felgyorsítani a második generációs, például hulladékból előállított bioüzemanyagokra való átállást. A módosítás lényege az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése, ami abból fakad, hogy egyre több mezőgazdasági megművelés alatt álló területet állítanak át bioüzemanyag termelésre. A magyar képviselők szerint azonban tudományosan nem megalapozottak a földhasználat közvetett megváltozásával kapcsolatos feltételezések. Az Unióban nem gondoltak arra, hogy az olyan új tagállamokban, mint Magyarországon, a terméshozamok jelentősen növelhetők, így csupán hozamnövekedéssel nagy mennyiségű bioüzemanyag hozható létre az élelmiszertermelés veszélyeztetése nélkül. Magyarország az elmúlt tíz évben az Unió egyik legnagyobb bioetanol-termelőjévé lépett elő, valamint a biodízel alapanyagául szolgáló repce termőterülete is jelentős mértékben kiterjedt. A bioetanol-gyártás mellett, hogy biztos piacot jelentett a hazánkban megtermelt kukoricának, és ezzel stabil bevételt biztosít a gazdáknak, ahhoz is hozzájárult, hogy alapanyag helyett magas hozzáadott-értékű ipari terméket tudjunk exportálni, és ezzel növeljük exportbevételeinket. Ezen felül pedig a hazai állattenyésztő gazdák a bioetanol-gyártás melléktermékét értékes fehérjetakarmányként tudták hasznosítani. A magyar európai parlamenti képviselők pártállástól függetlenül elfogadhatatlannak nevezték az új szabályozást, és úgy vélekedtek, hogy a bioüzemanyag alapú megújuló energia előállítása

³² <http://www.atv.hu/belfold/20130914-vessenek-be-mindent-orban-viktorhoz-es-mesterhazy-attilához-fordult-az-lmp/hirkereso>

³³ <http://www.alternativenergia.hu/a-v4-ek-agrarkamarai-a-biouzemanyagok-tamogatasara-szolitjak-fel-a-donteshozokat/63109>

³⁴ <http://www.bruinfo.hu/cikk/20130911-visszavetnek-a-magyar-bioetanolt-az-uj-szabalyok.html>

kapcsán különbséget kell tenni a régi és az új tagállamok között. Tabajdi Csaba, az EP Környezetvédelmi Bizottságának tagja szerint a Bizottság javaslata négyezer magyar munkahelyet sodort veszélybe olyan hátrányos helyzetű kistérségekben, mint Dunaföldvár vagy Mohács.³⁵

Az Ecofys tanácsadó szervezet „A bioüzemanyagok és az élelmiszerbiztonság: kockázatok és lehetőségek” című tanulmánya is megerősítette, hogy nem a bioetanol miatt drágulnak az élelmiszerek. Az Unió bioüzemanyag-gyártása miatt 2010-ig alig 1-2 százalékkal drágult csak a gabona világpiaci ára. A tartalékok csökkenésében, az élelmiszerhiányban, a szállítási és a tárolási költségekben sokkal nagyobb szerepet játszottak az általános tényezők, mint azt korábban gondolták.³⁶ A jogszabály a plenáris szavazással a tárgyhónapban még nem került elfogadásra, hiszen a tárgyalások a Tanácsban folytatódtak. Az Európai Parlamentnek is újra kell erről tárgyalnia, melyre a magyar képviselők szerint az aktuális parlamenti ciklusban, 2014 nyaráig nagy valószínűséggel már nem kerülhet sor.

Az ivóvízhez való hozzáférés mint emberi jog

Magyar kezdeményezésre fogtak össze az ivóvízhez való hozzáférés alapvető emberi jogként való elismerése érdekében az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának rendes üléséhez kapcsolódó rendezvényen Genfben szeptember 13-án. Az eseményen részt vett Szabó Marcel ombudsman is. A rendezvényt, mely az ENSZ székházában lett megtartva és mind kormányzati mind civil szervezetek képviselői is részt vettek, összesen 12 ország támogatta, melyek között Hollandia, Portugália és Lengyelország is fellelhető. Az eseményt a magyar ombudsmani hivatal és a genfi székhelyű Waterlex kezdeményezte és szervezte. Szabó Marcel emlékeztetett, hogy 2000-ben az ENSZ 189 tagállama vállalta azt a kötelezettséget, hogy felére redukálják azoknak a számát, akik nem tudnak tartósan egészséges ivóvízhez jutni. A genfi eseményen elsőként az eddig megtett lépéseket értékelték, majd arról volt szó, hogy szeretnék elérni, hogy a világszervezetben 2015 után központi témává váljon az ivóvíz kérdése, melyet a tagállamok kormányzati szervein keresztül lehetne megvalósítani. Mivel Magyarországnak jelentős ivóvízbázisai vannak, azok megóvása kiemelkedő nemzeti érdek. Ugyanakkor az ivóvíz nem tekinthető csupán árunak, amelyet csak az kaphat meg, aki meg tudja fizetni. Szabó Marcel úgy nyilatkozott, hogy az ivóvízhez jutás nem lehet pénzkérdés, emlékeztetett, hogy az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 2005-ös irányelve az ivóvízhez való jogot vitathatatlan emberi jognak minősítette, és felszólította a tagállamokat, hogy az ivóvíz biztosítása ne legyen üzleti kérdés, hanem váljon mindenki által hozzáférhető, emberi jogon alapuló szolgáltatássá.³⁷

IPCC jelentés a klímaváltozásról

Az ENSZ Éghajlat-változási Kormányközi Testülete (IPCC) szeptember 27-én tette közzé harmadik jelentését a klímaváltozásról.³⁸ A munka 2008-ban indult, ezalatt 880 kutató több mint 38 országból több ezer kutatási jelentést és 55 ezer kritikai észrevételt értékelte. A

³⁵ <http://www.bruxinfor.hu/cikk/20130911-visszavetnek-a-magyar-bioetanolt-az-uj-szabalyok.html>

³⁶ <http://www.energiacentrum.com/biouzemanyag/nem-a-biouzemanyagok-miatt-dragulnak-elelmiszerek/>

³⁷ http://hvg.hu/itthon/20130913_Az_ivovizhez_valo_jogert_kuzdenek_a_magya

³⁸ <http://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/#.UmY7yHC8DZ4>

jelentés megállapította, hogy a 20. század kezdete óta a légkör átlaghőmérséklete 0,9 Celsius-fokkal emelkedett, mely a gleccserekben és a jégtakarókban tárolt nagy mennyiségű hó és jég olvadását eredményezte. A tárgyévét megelőző harminc évben az északi félteke átlaghőmérséklete a középkor óta nem mutatkozott ilyen magasnak. A világtengerek szintje pedig 20 centiméterrel emelkedett az elmúlt évszázadban, mely az ENSZ korábbi jelentéseinek pesszimistább forgatókönyveit igazolja. A klímaváltozás okai között a legfőbb az ember által kibocsátott szén-dioxid, melynek valószínűségét az IPCC kutatói 95 százalékban jelölték meg. A további okok, azok a természetes tényezők, mint a napsugárzás intenzitásának esetleges erősödése, vagy a vulkánok által kibocsátott szén-dioxid, a globális felmelegedésben csak minimális szerepet játszanak, egy évszázad alatt mindössze 0,1 Celsius-fokkal befolyásolhatták a klímát. Bár a tervek úgy szóltak, hogy az emberi tevékenység következtében a légkörbe kibocsátott szén-dioxid mennyiségét csökkenteni kell, a gyakorlatban ez nem valósult meg, a tárgyévét megelőző nyolc évben a kibocsátás szintje nemhogy nem mérséklődött, hanem a másfélszeresére nőtt. Azonban mindezek ellenére a globális felmelegedés az elmúlt 15 évben lelassult, mely szünetet senki nem látott előre, és amelyet egyetlen klímamodell sem tud magyarázni, hiszen a jelenlegi tudás szerint a hőmérsékletnek nőnie kellene. Az IPCC jelentéséből azonban kiderül, hogy a klímaváltozás nem állt le, melyet leginkább a magashegyek gleccserin tapasztalható jelenségek, mint a jelentős kiterjedés- és tömegvesztés, támasztják alá. Egy másik bizonyíték a jégolvadásra pedig az, hogy Grönland 2002 és 2011 között hatszor annyi jeget veszített, mint 1992 és 2001 között, melyet a műholdas mérések és a Föld gravitációs terének változásai erősítenek meg. Ehhez hasonlóan Antarktisz szárazföldi jégpáncélja ugyanebben az időszakban, ugyanúgy veszített tömegéből.

A jelentés szerint a legfőbb rizikófaktorok között található az éghajlati zónák eltolódása. Egyes területek éghajlatára, mint Magyarországra is, a nagyszámú nyári hőhullám és az egyenetlenül érkező éves csapadék válhat jellemzővé. Legfőképpen a szubtrópusi és a mediterrán éghajlatú régiókban kell számítani komoly szárazságokra. A gleccserek olvadása egész földrajzi régiók, mint Közép-Ázsia, a Közel-Kelet és Afrika ivóvízellátását veszélyeztetik. A legvalószínűbb számítások szerint a 2013-as szén-dioxid-kibocsátás szinten tartása mellett, az évszázad végéig a globális átlaghőmérséklet 3,7 Celsius-fokkal emelkedhet. A tengerszint emelkedése évszázadokon át tarthat, 2100-ig az elkövetkező évtizedekben a becslések középtérteke 27–82 centiméter. Az óceánok savasodása miatt pedig komplett ökoszisztémák omolhatnak össze, hiszen a tengeri tápláléklánc alapjait képező élőlények csak lassabban képesek kivonni a testvázukhoz szükséges kalciumot a tengervízből.³⁹

Az Oxfam szakértői szerint a klímaváltozás semmissé teszi az éhezés elleni küzdelem minden eddigi eredményét és tovább rontja a kilátásokat. 2050-ig akár 20 százalékkal több ember számára jelenthet komoly kockázatot az éhezés. Az éhínség hosszú távú visszaszorításához az Oxfam szerint „drámai fordulatra” van szükség, 2020-ig komolyan vissza kell vágni a károsanyag-kibocsátást.⁴⁰ A Heti Világgazdaság foglalkozott a klímaváltozás térségünkre és hétköznapijainkra gyakorolt hatásával. A lap szakértője megállapítja, hogy a különböző

³⁹ <http://www.piacessprofit.hu/klimablog/teljesen-megvaltoztatja-a-vilagunkat-a-klimavaltozas/>

⁴⁰ <http://www.napi.hu/print/565157.html>

éghajlati zónák határán fekvő Kárpát-medencében az átlagosnál nagyobb mértékű, a következő bő 60 évben 4-5 Celsius-fokos átlaghőmérséklet-emelkedésre számítanak az éghajlati modellek készítői.